

Odpověď Ministerstva zdravotnictví (MZ) na žádost o informaci dle zákona č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Vážená paní xxx,

k Vaší žádosti o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, doručené Ministerstvu zdravotnictví dne 19. listopadu 2024, evidovanou pod č.j. xxx, kterou jste vznesla následující dotazy:

- 1) *Stanoviska Etické komise ministerstva zdravotnictví k některým otázkám asistované reprodukce ze dne 24.1.2017 případně novější, pokud došlo ke změně přístupu.*
- 2) *Veškerá stanoviska MZ od roku 2015 do současnosti, k výkladu §3 až §11 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách č. 373/2011 Sb.*
- 3) *Názor ministerstva zdravotnictví na to jaká bude právní odpovědnost a kdo ji ponese v případě poskytnutí služeb asistované reprodukce v rozporu s podmínkami v §3 odst. 1 a §6 z. č. 373/2011 Sb. o specifických zdravotních službách, jak v případě nevědomosti tak s vědomím těchto informací ze strany zdravotnického zařízení.*
- 4) *Analýzu institutu náhradního mateřství z tohoto roku, na jejíž vytvoření se podílelo i ministerstvo zdravotnictví.*
- 5) *Dále pak o poskytnutí všech oficiálních stanovisek ministerstva zdravotnictví k institutu náhradního mateřství od roku 1989 do současnosti, spolu s doporučující metodikou.*

uvádíme následující:

Ad 1)

V příloze naleznete předmětnou písemnost.

Ad 2), Ad 3)

Žádost v těchto bodech jsme nuceni odmítnout dle ustanovení § 15 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., podle kterého se povinnost poskytovat informace dotazů na výklad právního předpisu či názor netýká.

Ad 4)

Vláda ČR dne 21. srpna 2024 schválila Analýzu institutu náhradního mateřství (Usnesení vlády č. 554 k materiálu č. 617/24).

Znění uvedeného usnesení: „Vláda v bodě IV ukládá ministru spravedlnosti ve spolupráci s místopředsedou vlády a ministrem zdravotnictví připravit a vládě předložit do 1. ledna 2026 návrh zákona upravující institut náhradního mateřství podle bodu II tohoto usnesení“.

V návaznosti na tuto skutečnost probíhají na Ministerstvu zdravotnictví ČR činnosti vedoucí k legislativní úpravě institutu náhradního mateřství (za zdravotnickou část této problematiky).

Vzhledem k tomu, že gestorem Analýzy institutu náhradního mateřství (a její legislativní úpravy) je Ministerstvo spravedlnosti ČR, doporučujeme se pro více informací obrátit na uvedený resort.

Ad 5)

K problematice náhradního mateřství nejsou vydána oficiální stanoviska Ministerstva zdravotnictví ČR (např. zveřejněná na webových stránkách).

Pro doplnění informací a případné využití uvádíme níže „dřívější stanovisko“ Ministerstva zdravotnictví ČR k této problematice (než se začalo s přípravou současné legislativní úpravy náhradního mateřství).

Náhradní mateřství není v ČR legislativou upraveno. Není tedy výslovně zakázáno ani dovoleno, kdy čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod říká, že „každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“.

V ČR je mateřství jasně definováno v zákoně č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, § 775 následovně: „Matkou dítěte je žena, která je porodila.“

Zdravotnické právní předpisy provedení umělého oplodnění za využití institutu náhradního mateřství jako metodu asistované reprodukce neupravují, a to z důvodu nedostatečné právní úpravy v občanském právu, tj. v občanském zákoníku, jehož součástí je též úprava rodinného práva.

Úprava náhradního mateřství jako metody asistované reprodukce ve „zdravotnických“ právních předpisech byla v předcházejících obdobích shledána nevhodnou, neboť zcela absentuje úprava soukromoprávní. „Zdravotnické“ právní předpisy by ji neměly předbíhat. Případná „zdravotnická“ úprava by měla jít společně s úpravou soukromoprávních norem. V České republice je náhradní mateřství pouze okrajově zmíněno v § 804 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který se zabývá překážkami osvojení (působnost Ministerstva spravedlnosti ČR). Náhradní mateřství je tedy proces, který u nás není zakázán, ale pro jeho výkon neexistuje žádná speciální právní úprava.

Snaha o úpravu náhradního mateřství byla projevována již dříve při projednávání novely zákona o specifických zdravotních službách (zákon č. 202/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, a to cestou pozměňovacích poslaneckých návrhů, které nebyly v rámci schvalování zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR přijaty.

Metoda náhradního mateřství je postup asistované reprodukce vyhrazený pouze pro medicínské indikace.

